

НАДА ПЕТРОВИЋ
Београд
nada.petrovic49@outlook.com

Кратки научни рад
УДК 355.1:929Јанковић Б.
COBISS.RS-ID 139887105
DOI 10.7251/GUARS2315091P

ПРИЛОГ ЗА БИОГРАФИЈУ БОЖИДАРА М. ЈАНКОВИЋА, ГЕНЕРАЛА КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ И КРАЉЕВИНЕ СХС (БЕОГРАД, 1849 – НОВИ, 1920)

Сажетак: Биографија Божидача М. Јанковића, генерала и министра војног Краљевине Србије стоји у непосредној вези с Првим балканским ратом и Кумановском битком, којом је вратио Косово и Метохији Србији.

Рођен је у Београду 1849, а умро у Новом 1920. године. По завршетку Војне академије, током службе напредовао је од потпоручника до генерала 1902. године, када је и постављен за команданта Моравске дивизијске области. Учесник је Српско-турског рата, Другог српско-турског рата, Српско-бугарског рата, Првог и Другог балканског рата и Првог светског рата. У Првом балканском рату је командовао Трећом армијом, која је ослободила Косово и Метохију. Носилац је највиших домаћих и страних одликовања.

Кључне речи: Божидар М. Јанковић, генерал, министар војни, Краљевина Србија, Први балкански рат, Кумановска битка, Војна академија, Трећа армија, командант, дивизијска област.

Божидар М. Јанковић, генерал, рођен је у Београду 1849. године од оца Милојка, оданције¹ у Министарству финансија, и мајке Магдалене. Школовао се у Београду, где је завршио основну и шест разреда гимназије. У војску је ступио као питомац XI класе Артиљеријске школе, 1. марта 1869. године. Школовање је завршио 20. септембра 1874. као други у рангу, када је произведен за инжењеријског потпоручника.²

Био је ожењен Станком, кћерком Филипа Ковачевића, војног чиновника, с којом је имао сина Милојка (1884–1973), генерала Војске Краљевине Југославије, и ћерке Љубицу и Даницу.³

По завршетку Артиљеријске школе распоређен је за водника Прве пионирске чете, а 9. септембра 1875. за инжењеријског официра Црноречке бригаде I класе.

¹ Одација (тур.), домар, собар

² Подаци узети из Досијеа Божидача Боже М. Јанковића: Војни архив, фонд: *Збирка персоналних досијеа официра, подофицира и војних чиновника Краљевине СХС/Југославије 1918–1941*, кутија 595, досије 596 и: Милић Милићевић, Љубодраг Поповић, *Генерали Војске Кнежевине и Краљевине Србије*, Београд 2003, 108. Према казивању потомака, генерал је имао још и сина Димитрија.

³ <<https://prvisvetskirat.rs/licnosti/vojskovodje/jankovic-m-bozidar/>>

Будући да је учествовао у свим ослободилачким ратовима Србије, издвојићемо дужности на које је постављан од 1876. године: од 20. јуна до 6. августа био је заступник команданта Ћупријске бригаде I класе; од 14. септембра одређен је за шефа Штаба и ађутанта Чачанске бригаде I класе, али је већ 20. септембра враћен на дужност шефа Штаба Ћупријске бригаде I класе; од 12. октобра до 1. децембра заступник је команданта Ћупријске бригаде; од 1. децембра 1876. до 1. априла 1877. на положају шефа Штаба Алексиначке окружне војске; од 1. априла до 15. октобра 1877. ађутант је Понтонирског батаљона; од 15. октобра 1877. поново је шеф Ћупријске бригаде I класе. С овог положаја и дужности учествовао је у ратним догађајима 1977–1978. године. Од 1. новембра 1878. до 28. јануара 1881. био је шеф Штаба Ибарске дивизијске области. Од 1881. године прелази на службу у Главни генералштаб.⁴ Од тог времена име Божидача Боже М. Јанковића почиње да се појављује у *Службеном војном листу* (када су у питању нова постављења), *Београдским новинама* и другој штампи, када се ради о другим његовим активностима ван војске.

Рад у Главном генералштабу од 1881. до 1900. године: у Главном генералштабу је од 28. јануара 1881. *Службени војни лист* из 1881. године, објавио је исправку да је Божидар Јанковић добио чин капетана II, а не I класе.⁵ 12. фебруара 1882. одређен је за командира I чете Инжењерског батаљона, на тој дужности остао је годину дана, до 25. фебруара 1883. Од 25. фебруара 1883. радио је у Штабу команде Активне војске, а од 7. јула 1883. премештен је у Главни генералштаб. У периоду од завршетка рата 1878. до 2. августа 1883. одржавала се припрема за ђенералштабну струку. Након што је 1881. године добио чин ђенералштабног капетана II класе, 19. октобра 1883. године постављен је за вршиоца дужности команданта IX батаљона сталног кадра. Поред редовних, обављао је и бројне друге дужности, поменимо професуру на Војној академији у периоду 1884–1887. и чланство у Академском савету на Војној академији од 1882.

Као вршилац дужности Оперативног одељења Главног генералштаба, био је уредник војног часописа *Ратник*⁶ у периоду од 1894. до 1897. године.

⁴ Исто.

⁵ *Службени војни лист*, бр. 41 од 7.10. 1881, 957–958.

⁶ *Ратник*, лист за војне науке, новости и књижевност покренут је 7. јануара 1879. Покренуо га је потпуковник Јован Мишковић, тадашњи министар војни, у договору с професором Јованом Драгашевићем. Лист због ратних околности није излазио од октобра 1912. до децембра 1913. и од јула 1914. до децембра 1920. Редовно је излазио од јануара 1921. до априла 1941. године.

Српско-бугарски рат 1885:

- У припремама пред рат 1885. године, Божидар М. Јанковић био је командант железничке станице у Лапову.
- Пре почетка ратних операција, 10. новембра 1885, постављен је за помоћника начелника Штаба команде Нишавске војске. Након само десет дана је премештен на службу у Операцијско одељење Врховне команде.
- За вршиоца дужности команданта VII батаљона сталног кадра постављен је 1. марта 1886. године, а тај положај му је потврђен априла исте године.
- Од 30. децембра 1887. године био је начелник Штаба команде Тимочке дивизијске области, а 30. априла 1888. године додата му је и дужност референта Инжињерије ове команде.
- Те 1887. године *Београдске општинске новине* објавиле су *Списак добровољних прилога за сиротињу београдску о празнику Христовог Рождества*, за годину 1886. Међу бројним дародавцима, међу којима су Његово величанство краљ и службеници свих министарстава, записано је и име Божидара Јанковића, који је дао прилог испред Београдског гарнизона.⁷
- На новој штапској дужности је од 9. априла 1889. године, када је одређен за начелника Штаба Моравске дивизијске области, на којој је био до 8. јуна 1891. године.
- Од 8. јуна 1891. године постављен је за шефа Ђенералштабног одсека Општевојног одељења Министарства војног.
- Од 6. децембра 1892. године постављен је за команданта Шумадијског пука.
- После годину дана враћен је на дужност шефа Ђенералштабног одсека Општевојног одељења Министарства војног, 28. септембра 1893. године.
- Године 1894. одржани су маневри Моравске и Тимочке дивизије. Према *Службеном војном листу* из 1894,⁸ руководиоца маневара био је начелник Главног генералштаба ђенерал Јован Мишковић; начелник Штаба руководиоца маневра и ђенералштабни потпуковник Божидар Јанковић. “...Овогодишњи већи маневри у нашој војсци извршени су 18. и 19. септембра између Моравске и Тимочке дивизије, на простору између Ниша и Књажевца. Овим маневрима присуствовали су за све време и Његова величанство краљ и краљ-отац са својом свитом. У свити били су министри: војни, ђенерал Милован Павловић и грађевина, ђенерал Стеван Здравковић; даље ђенерали: Јован Бели Марковић, Милојко Лешјанин и

⁷ *Београдске општинске новине*, 29. 11. 1887.

⁸ *Службени војни лист*, 17. 11. 1894, бр. 12, стр. 1215. Подаци из војног досијеа Божидара Јанковића и *Службеног војног листа* се не слажу. Спорна је година 1904.

Антоније Богићевић и царско-отомански војни аташе, ђенералштабни потпуковник Ахмед Абук Беј... командант Моравске дивизије био је ђенералштабни пуковник Димитрије Ц. Марковић, а командант Тимочке дивизије ђенералштабни пуковник Јован Атанацковић...”⁹

- Од марта 1897. године био је вршилац дужности начелника Општевојног одељења Министарства војног, па је једно време био и уредник *Службеног војног листа*.¹⁰
- Од 25. децембра 1897. године постављен је поново за команданта Тимочке дивизијске области и на тој дужности остао до 5. августа 1900. године, када је постављен за начелника Штаба команде Активне војске.¹¹

Божидар М. Јанковић, како је забележила оновремена штампа, био је хуманиста, човек који је својим прилозима помагао београдску сиротињу у време великих хришћанских празника, а као ђенералштабни пуковник и угледна личност, командант Тимочке дивизије присуствовао је освећењу школе у Гамзиграду. Лист *Учитељ*¹² бележи: “...17. октобра у селу Гамзиграду у срезу зајечарском, обављена је једна ретка, ваљда у својој врсти јединствена свечаност – освећена је новоподигнута школска зграда”. У чланку “Ретка свечаност” аутор објашњава:

*...грађани села Гамзиграда нису имали у своме селу школе све до 1895. године, када им је први пут отворена школа; али зна се и то да су Гамзиграђани још пре три деценије имали своју школу у Лубници, коју су подигли заједнички с Лубничанима и Оснићанима и у којој су учила њихова деца. Но, турска најезда 1876. године уништи ту њихову заједничку имовину, као што је уништила и многе друге зграде у околним селима, па и у самом Гамзиграду, те тако Гамзиград остаде без своје школе. То и јесте узрок, што ми је тешко наћи у овдашњем селу писмена човека који је од 25–20 година старости, док се међу тим од 35–45 година старости наводи више њих писмених...*¹³

Реконструкцијом кабинета др Михаила Вујића, пуковник Божидар М. Јанковић постављен је уместо Милоша Васића за министра војног 27. априла 1901. године. На положају министра војног остао је до 3. августа 1901. годи-

⁹ *Службени војни лист* 17. 11. 1894, 12.

¹⁰ *Службени војни лист* излази од 7. јануара 1881. и уређивало га је Опште војно одељење Министарства војног. Први главни уредник био је Младен Јанковић.

¹¹ Подаци узети из Досијеа Божидара Боже М. Јанковића: Војни архив, фонд: *Збирка персоналних досијеа официра, подофицира и војних чиновника Краљевине СХС/Југославије 1918–1941*, кутија 595, досије 596 и: Милић Милићевић, Љубодраг Поповић, *Генерали војске Кнежевине и Краљевине Србије*, Београд 2003, 108.

¹² *Учитељ*, 1. 12. 1899, 65.

¹³ *Исто*.

не, када га је заменио пуковник Чедомиљ Миљковић. Те 1901. године промењена су четири министра војна.¹⁴

У том периоду, од 1. маја 1901. године, постављен је за привременог судију Великог војног суда. На основу члана број 15 *Закона о устројству војних судова*,¹⁵ на располагању је био до 13. октобра 1901. године, када је, на своју молбу, пензионисан.

У активну војну службу враћен је 26. фебруара 1902. године, када је произведен у чин генерала.¹⁶ Тада је постављен за команданта Моравичке дивизијске области. На тој дужности се задржао до 24. августа 1903. године, када је по други пут упутио молбу за пензионисање.¹⁷

Као председник Народне одбране учествовао је у четничким борбама на простору Старе Србије и у борбама за Македонију. Народна одбрана била је организација која је и омогућила успешност ратова 1912–1913. године.

По објави рата 1912. године генерал Божидар М. Јанковић је реактивиран и из пензије враћен у активну службу, са истим чином, почетком октобра 1912. године.

*Ми, ПЕТАР I, по милости Божијој и вољи народној
Краљ Србије*

На предлог Нашега војног министра, решавамо:

да се ђенерал у стању покоја Божидар Јанковић, артилеријски пуковник у стању покоја Михајло Рашић, пешадијски пуковник у стању покоја Љубомир И. Милић, инжењеријски потпуковник у стању покоја Андреја Јовановић, ђенералиштабни потпуковник у стању покоја Миливоје Николајевић, пешадијски потпуковник у стању покоја Божидар Јанковић¹⁸ и пешадијски мајори у стању покоја Љубомир Костића и Војислав Недељковић, врате у дејствителну службу с истим чиновима.

Наш војни министар нека изврши овај указ.

Ф А Бр, 1968.

20. октобар 1912. г.

У Скопљу

ПЕТАР с. р.

¹⁴ Милош Васић, потпуковник од 12. јула 1900. до 27. априла 1901; Божидар Јанковић, пуковник од 27. априла до 3. августа 1901; Чедомиљ Миљковић, генерал-пуковник од 3. августа до децембра 1901; Василије Антонић, потпуковник од 21. децембра 1901. до 7. октобра 1902.

¹⁵ *Бранич*, 1. 5. 1901, бр. 5 и 6, 12.

¹⁶ Подаци узети из Досијеа Божидара Боже М. Јанковића: Војни архив, фонд: *Збирка персоналних досијеа официра, подофицира и војних чиновника Краљевине СХС/Југославије 1918–1941*, кутија 595, досије 596 и: Милић Милићевић, Љубодрог Поповић, *Генерали Војске Кнежевине и Краљевине Србије*, Београд 2003, 110.

¹⁷ *Исто*, 110.

¹⁸ Ради се о санитетском лекару Божидару Ст. Јанковићу.

Министар војни
Рад. Вујовић с. р.¹⁹

Први балкански рат почео је 8. октобра 1912. године, када је Црна Гора објавила рат Турској, и трајао је нешто мање од осам месеци, до 30. маја 1913. године. Рат су водиле Србија, Црна Гора, Бугарска и Грчка, уједињене у Балкански савез,²⁰ против Турске, за коначно ослобођење делова Балканског полуострва.

Ратним распоредом Врховне команде ђенерал Божидар М. Јанковић постављен је за команданта Треће армије, с којом је успешно спровео ослобођење Косова и Метохије, а потом су његове трупе (два одреда импровизоване брдске формације) избиле на албанско приморје и у садејству са црногорском војском ослободиле јадранску обалу од Шкумбе до Бојане.²¹

У Првом балканском рату врховни командант био је Петар I Карађорђевић, а операцијама је руководио начелник Штаба Врховне команде генерал Радомир Путник. Његов помоћник и најближи сарадник био је пуковник Живојин Мишић. Командант Прве српске армије био је престолонаследник Александар Карађорђевић, а начелник Штаба и стварни командант те најјаче српске формације, бројности 126.000 људи, био је пуковник Петар Бојовић. Друга српска армија располагала је с две дивизије, српском *Тимочком првог позива* и бугарском *Рилском*, укупне снаге око 60.000 војника, под командом генерала Степе Степановића. *Трећа српска армија* бројала је 63.000 војника, на чијем челу се налазио генерал Божидар Јанковић.

Трећа српска армија генерала Божидара Јанковића је 22. октобра 1912. године ослободила Приштину од турских снага. Ослобођење Приштине оставило је веома велики утисак код српских јединица и, свакако, имало обрнуто дејство на турске војнике, посебно Албанце, који су избегавали да иду у турске јединице. Забележено је и сећање једног од учесника Првог балканског рата:

... 9. октобра [по старом календару, 22. октобра по новом] тукли смо се пред Приштином. Кад је било после подне, Турци су почели одступати. Наша застава је већ била побијена на њиховом положају. Одмах смо кренули напред и стигнемо више Приштине на једно поље. У путу смо пролазили поред кола која су била пуна пртљага и осталих кућевних ствари које су Турци оставили. Ту смо ноћили. Војска је била сва весела.²²

¹⁹ Службени војни лист, 24. октобар 1912, 4.

²⁰ Балкански савез (Балканска лига) формиран је 1912. године, за време Првог балканског рата. Чланице Балканског савеза биле су Србија, Црна Гора, Бугарска и Грчка. Циљеви савеза били су ослобођење преосталих делова Балканског полуострва од османске власти и спречавање продора Аустроугарске и Немачке према истоку.

²¹ Српски биографски речник, књ. 4, И-Ка, Нови Сад, 2009, 269.

²² Лука Стевић, Ратни дневник 1912–1918, приредио Петар Опачић, *Годишњак Међуопштинског архива Шабац*, Шабац 1985, 12.

После ослобођења Приштине, српска Трећа армија требало је да, у духу директиве Врховне команде, одмах продужи ка Куманову и Скопљу, јер је већ каснила два дана.

То се, међутим, није десило, јер су јединице биле исцрпљене дугим маршевима и борбама, па је командант армије, генерал Божидар Јанковић, одлучио да се 23. октобра људство задржи у рејону Приштине ради одмора и попуне. Јединице су се одмарале размештене у бивацима, осигуравајући се предстражама према фронту и боковима. На Газиместану се одмарала Дринска дивизија другог позива, сећајући се јунаштва славних косовских јунака.

По наређењу команданта армије, на месту погибије кнеза Лазара, код Муратовог турбета, одржан је помен свим Србима изгинулим у Косовском боју 1389. године. Затим је командант Треће армије генерал Божидар Јанковић, уз свечану параду јединица, ушао у Приштину. Сотир Аранђеловић, резервни поручник и ордонанс у Штабу Моравске дивизије другог позива, у својим “Успоменама”, пише:

...Приштина неће видети свечанији дан од овога дана. На челу штаба јаше на коњу седи ђенерал, у чијој су пратњи команданти Шумадијске и Моравске дивизије. На челу штаба војна музика, а за штабом ордонанси и војска. Све живо је изашло да дочека и поздрави српску војску.²³

Истог месеца битка код Куманова и победа српске војске биле су ношене крилатицом да је то освета Турској: “Куманово за Косово”.

Борци Треће армије Божидара Јанковића, у свом храбром налету, дошли су и до обале Јадранског мора. Том приликом издата је и наредба генерала Божидара Јанковића.

Приморски одред српске војске састављен је из трупа Треће српске армије ђенерала Боже Јанковића. Када је ђенералу Јанковићу стигао извештај да су његове трупе, савлађујући нечувене теренске и временске тешкоће, успеле да избију на Адрију и да се на обалама Јадранског мора, које су у давној прошлости српској биле слободне и српске, седи генерал био је толико усхићен да је у овом историјском догађају и колосалном успеху српских трупа целу своју у овом рату прослављену армију обавестио нарочитом наредбом, која вреди, историје ради, да буде забележена, а која у целости гласи:

Јунаци,

У низу ових наших успеха, која је наша непобедоносна војска за тако кратко време постигла имамо да забележимо још један врло златан успех. Одреди наше армије од Шумадијске и Дринске дивизије којима је било стављено у дужност да нашу свету заставу тробојницу развију на обалама Јадранског мора, извршили су овај препун тешкоћа, али пун славе и части задатак. Поносни српски стег, који је победоносно проне-сен кроз Косово и Метохију, који се, захваљујући победама наше војске, сада већ поносито леприша на Куманову, Скопљу, Призрену, Приштину,

²³ <<https://riznica.net/oslobadjanje-pristine-od-turaka/>> [приступљено: јула 2022].

Новоме Пазару, Пећи, Ђаковици, Митровици, Велесу, Штипу, Марковом Прилепу, Битољу и толиким другим знаменитим местима по Старој Србији и Македонији, сада се вије и на обалама Јадрана! Јунаци! Наша војска и до сада позната и призната са своје храбрости и издржљивости и сада је показала, да је Србин и непобедан и ненадмашан, кад се бори за слободу своје браће и за добро и за величину своје домовине. Они наши војници, којима је Бог био доделио ту срећу, да границе наше домовине прошире до Јадранског мора, извршавајући тај свети задатак, показали су необичну издржљивост и храброст. Идући по врлети-ма кроз које је до сада туђа нога у опште ретко прелазила, по најгорем времену, идући кроз метове, газећи преко набујалих река, подносећи и глад и студен, они су пронели славу српског оружја до мора и својој домовини и своме народу донели су једну нову превелику домовину. Јунаци, објављујући овај најновији успех нашег оружја, ову најновију тековину нашег народа, ја вас позивам да истрајете у започетим напорима и ненадмашном јунаштву. Нека се наша домовина поноси нама. Јунаци! У овим свечаним тренуцима, када с највећим поносом бележимо успехе нашег победоносног оружја узвикујемо: ЖИВЕО НАШ ВРХОВНИ ЗАПОВЕДНИК, ЊЕГОВО ВЕЛИЧАНСТВО КРАЉ ПЕТАР! ЖИВЕО ВИТЕШКИ СРПСКИ НАРОД!

Командант Треће српске армије ђенерал Божја Јанковић.

Успеси Треће армије, чији је командант, генерал Божидар М. Јанковић, поново преведен из резерве у активну војску, ређали су се и у Другом балканском рату 1913. године.

Учествовао је и у Првом светском рату. На самом почетку рата послат је у Црну Гору, на место начелника Штаба црногорске војске, и ту је остао до повлачења српске војске 1915. године.

Доласком на Крф 1916. године, његова војна активност ушла је у фазу смирења. После рата, када су формиране нове армијске области, постављен је 28. децембра 1918. за команданта Четврте армијске области са седиштем у Загребу. На тој дужности остао је до 4. априла 1920. године.

Генерал Божидар М. Јанковић је светла личност српске историје, али мало заступљен у српској историографији.

За заслуге и учешће у свим ослободилачким ратовима Србије Божидар М. Јанковић одликован је бројним домаћим и страним одликовањима.

Домаћа: Орден Карађорђевог звезде с мачевима III и IV реда, Орден Карађорђевог звезде III реда, Орден Милоша Великог IV реда, Орден белог орла с мачевима III реда, Орден белог орла V реда, Орден таковског крста с мачевима V реда, Орден таковског крста I, II, III и IV реда, Златна медаља за храброст, Сребрна медаља за храброст, Медаља за војничке врлине, Сребрна медаља за ревносну службу, Споменица гарде, Споменице ратова 1876–1878, 1885–1886, 1912–1913. и 1914–1918, Споменица краља Петра I и Албанска споменица

Страна: француски Орден легије части IV реда, аустријски Орден Франца Јосифа IV реда, бугарски Орден Св. Александра IV реда и црногорски Орден Данила I реда и Медаља Милоша Обилића.

Генерал Божидар М. Јанковић преминуо је 7. јула 1920. у Херцег Новом. Поводом смрти заслужног генерала и учесника свих ослободилачких ратова Србије, *Политика* је већ 8. јула 1920. објавила следећи текст:

Смрт Божидара Јанковића, генерала

Генерал Божја Јанковић

У Новом, на нашем приморју, умро је после дугог боловања генерал Божја Јанковић, доскораињи командант Четврте армијске области у Загребу и један од најстаријих генерала наше војске.

Он је био један од оних наших војника који су активно учествовали у свима ратовима што их је Србија водила за последње пола века борећи се за ослобођење и уједињење свога народа.

Још као млад потпоручник у рату 1876, а затим као генералиштабни капетан у рату с Бугарском 1885. Божја Јанковић је показао све оне лепе војничке особине које су га доцније довеле на највише положаје у војсци и држави. Велики углед који је уживао ширио се и далеко ван редова војске и када је, после анексије Босне и Херцеговине, Народна одбрана отпочела своју снажну акцију, генерал Божја Јанковић, један од њених оснивача, био је више година вредан и заслужан председник средишног одбора њеног. Добровољци, млади револуционари и националисти из свих наших заробљених крајева, који су се са свих страна слагали у Београд и у Народну одбрану, наилазили су на најусрднији пријем код генерала Јанковића. На томе послу његово се име прочуло и постало необично популарно у свим деловима нашега народа, у свима оним крајевима кроз које ће он доцније провести српске победоносне трупе.

У Првом балканском рату, у јесен 1912. године, Трећа армија, под командом генерала Боже Јанковића, ослобођава Косово и остварује вековни сан наше расе. У зиму те исте године његове трупе побадају српску тробојку на обалама Јадранског мора. У Другом балканском рату, изазваном одвратним вероломством Бугара, армија генерала Јанковића слама бугарски отпор на Брегалници и осваја Штип и Радовиште.

За време европског рата он је био представник наше врховне команде на Цетињу. Црногорска војска и становништво нису пропуштали ни једну прилику, а да му не укажу своје поштовање и љубав према Србији, али су само нарав и такт генерала Јанковића знали поднети интриге бившег краља Николе и његове камариле.

*

Смрћу генерала Боже Јанковића српска војска губи једнога од својих најдостојнијих ветерана, једног од оних који су проживели све

њене патње и сву њену славу. Зато ће, на глас о његовој смрти, цео наш народ са дубоким пијететом рећи: Бог да му душу прости!

*

*Посмртни остаци ђенерала Боже Јанковића, стижу у Београд сутра. Погреб се креће у 4 часа по подне са железничке станице. Сахрана на Новом Гробљу.*²⁴

Политика и други листови обележили су смрт генерала Божицара М. Јанковића и пропратили његов погреб:

Сахрана ђенерала Јанковића

Данас у 4 часа по подне биће најсвечаније сахрањен, уз учешће владе и двора, а са свима почастима које припадају његовом високом чину ђенерала Божа Јанковића, бивши командант Четврте армијске области у Загребу.

Покојни ђенерал Јанковић рођен је у Београду 6. децембра 1849. године. Свршио је Артиљеријску школу (Војну академију) у Београду с Деветом класом. У чин ђенерала произведен је 26. фебруара 1902. године. За собом је оставио сина Милојка Јанковића, коњичког мајора, помоћника команданта у Суботици.

*Погреб ће се кренути данас у 4 часа по подне с Београдске железничке станице.*²⁵

Политика, 10. јул 1920.

О сахрани Политика је забележила:

Погреб ђенерала Јанковића

Јуче у 6 и по часова после подне сахрањени су посмртни остаци армијског ђенерала Боже Јанковиће. Погребу су присуствовали: ђенералитет, министри, официри и многобројни пријатељи и поштоваоци покојникови.

Пред Вазнесењском црквом с покојником се опростио г. Велимир Карић, апотекар, који је изнео патриотски рад ђенерала Јанковића као председника средишног одбора Народне одбране. На Теразијама је ђенерал Драгутин Милутиновић оцртао живот и рад покојников.

По одлуци Министарског савета тело ђенерала Јанковића пренето је из Новог и сахрањено у Београду о државном трошку.

Лист Застава 11. јула 1920. објавио је вест о смрти Божицара Јанковића: *Генерал Божа Јанковић*

У Новом на Приморју је 7. о. м. после дугог боловања умро генерал Божа Јанковић, доскорашњи командант Четврте армијске области у Загребу. Покојни генерал био је врло спреман српски официр и као такав

²⁴ Политика, 8. јул 1920.

²⁵ Политика, 9. јул 1920.

*је још у младим годинама отправљао важне послове. Неколико година пред Балкански рат био је генерал Јанковић у пензији, а кад г. 1912. изби рат против Турске, реактивиран је генерал Јанковић и као командант Треће армије провео је своју армију преко Косова на Јадранско Море. Кад је избио светски рат, био је генерал Божја Јанковић главнокомандујући црногорске војске. Смртни остаци покојнога генерала пренесени су у Београд ради сахране. Нека је пок[ојном] генералу Божји Јанковићу лака земља српска и вечан спомен у српском народу!*²⁶
Генерал Божидар М. Јанковић сахрањен је на Новом гробљу парцела 10, гробно место 5. Сахрањен је без државних почести у гробници свог таста Филипа Ковачевића.

Године 2022. обележена је 102. година од смрти генерала Божидара Јанковића. На дан његове смрти, 7. јула, први пут одржан је парастос на државном нивоу, уз присуство представника Војске Републике Србије, високих државних функционера, чланова многих удружења, потомака генерала Јанковића и чланова Удружења ратних добровољаца ратова 1912–1918, њихових потомака и поштовалаца.

Генерал Божидар Јанковић убраја се међу најспособније српске официре, војсковође и ратнике. Његово име равноправно може да стоји са именима српских војвода Радомира Путника, Живојина Мишића, Степе Степановића и Петра Бојовића.

Извори и литература

Извори:

Војни архив

- Збирка персоналних досијеа официра, подофицира и војних чиновника Краљевине СХС/Југославије 1918–1941, Досије Божидара М. Јанковића, кутија 595, досије 596.

Литература:

Милићевећ, Милић. *Балкански ратови*, Београд 2014.

Милићевећ, Милић; Поповић, Љубодраг. *Генерали војске Кнежевине и Краљевине Србије*, Београд 2003.

Први балкански рат, Историјски институт ЈНА, Београд, 1959.

Српски биографски речник, књ. 4, И-Ка, Нови Сад, 2009, стр. 269.

СТЕВИЋ, Лука. *Ратни дневник 1912–1918*, приредио Петар Опачић, Годишњак међуопштинског архива Шабац, Шабац 1985, 12.

Штампа:

Београдске општинске новине, Београд 1887.

²⁶ *Застава*, 11. јул 1920, бр. 154.

Бранич, лист за правне и државне науке, орган Удружења јавних правозаступника, Београд
Застава, Нови Сад, 1920.

Политика, Београд, 1920.

Службени војни лист, орган и издање Министарства војске Кнежевине, Краљевине Србије и Краљевине СХС, Београд, 1881, 1894, 1912.

Учитељ, педагошко књижевни лист, орган учитељских удружења у Краљевини Србији, Београд 1899.

Интернет:

<<https://riznica.net/oslobadjanje-pristine-od-turaka/>> [приступљено: јула 2022]

<<https://prvisvetskirat.rs/licnosti/vojskovodje/jankovic-m-bozidar/>> [приступљено: јула 2022]